ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟਰੱਸਟ, ਇੰਦੌਰ & ਅਨੁਸਾਰ
ਬਨਾਮ
ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ & ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4839 ਦਾ 2022)
ਜੁਲਾਈ 21, 2022
[ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼:

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1951:ss. 2 (4), 4 (1), 14, 36 (1) – ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ – ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ – ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਟਰੱਸਟ-ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਵੈਧ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ 1962 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜਾਓਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ – ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ ਕੀਤੇ – ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਸਨ; ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਿਨਾਂ ਅਵੈਧ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ – ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਮੁਕਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ – ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਕੋਲ ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਸੀ; ਅਤੇ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਵਿਰਤੁਅਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟਰੱਸਟ, ਇੰਦੌਰ, ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1951 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ –ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਬਲਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ – ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਜ਼ੀ— ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਉਕਤ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ—ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਲੇਖਣ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵੀ ਵੈਧ ਹੈ — ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ—ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਲੇਖਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਯਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ — ਉਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ ‘ਬੀ’ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਗਠਨ ਉੱਤੇ ਆਟੋਨੋਮਸ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 2012 ਤੱਕ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ ‘ਬੀ’ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ

ਪੱਖੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ 16 ਜੁਲਾਈ 1962 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 33]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 36 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39]

1.3 ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ

ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਿਤਕਰਣ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 14 ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਅਧੀਨ ਵਿਤਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 41]

1.4 ਧਾਰਾ 14 ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੈਰਿਟੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਨਕਦ ਦਾਨ ਕਰਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇਸਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਫਿਦਾਇਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ ਵਿਤਕਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯੰਤਰਣ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚੈਰਿਟੀ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਤਕਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗਬਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਗਬਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਹਨ।ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਵਿਤਕਰਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਤਕਰਣਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ, ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਤਕਰਣ ਨੁੱਲ ਅਤੇ ਅਮਾਨਤ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਤਕਰਣਾਂ ਦੀ ਨੁੱਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 45]

1.5 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਲੇਖ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ

ਵਿਲੇਖ ਦੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19063 ਦੇ 2021 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 48]

1.6 ਵਿਭਾਜਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਬੰਧੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਜਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਸੌਦੇ ਅਵੈਧ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਲਈ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਲੇਖਾਂ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ (2) ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 49][217-C-F]

1.7 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 50]

1.8 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਰਾਹੀਂ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਲੇਨਾਮਾ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਰਾਸ਼ੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗਬਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕੇਵਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਣਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 51]

1.9 ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰੱਸਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਰੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਉਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।[ਪੈਰਾ 49]

1.10 ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿ ਖਾਸੀ ਟਰੱਸਟ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਲੇਖਣ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਰਤੀਕਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਕਿ ਆਵੇਦਕ ਦਾ ਸਥਾਨ I.A.No.12426 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12241-42 ਦੇ 2020 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19063 ਦੇ 2021 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ 1997 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਲੇਖਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 53-55][219-D-G]

1.11 ਖਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟਰੱਸਟ, ਇੰਦੌਰ, ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1951. ਟਰੱਸਟੀ ਹਨ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ. ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਉਕਤ ਪਬਲਿਕ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ ਭਰੋਸਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ; 08 ਮਾਰਚ 1972 ਦੀ ਸੰਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵੈਧ ਹੈ। ਪਰ, ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੂਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰ ਰਕਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਟਰੱਸਟੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਸ. ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ। ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 56][220-ਏ-ਜੀ; 221-ਸੀ]

ਪਾਰਸੀ ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨ ਅੰਜੁਮਨ, ਮਹੂ ਬਨਾਮ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ/ਦ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਅਤੇ ਅਨਜ. 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 104 ; ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀਯ ਉਪਭੋਕਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ. (2011) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 29 : [2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 77 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[2011] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 77 ਪੈਰਾ 42 ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.4839 ਦੇ 2022 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਇੰਦੌਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 05.10.2020 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11234 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4840-4841, 4842-4844 ਅਤੇ 4845 ਦੇ 2022।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਐਸਜੀਜ਼, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏਏਜੀ, ਡਾ. ਏ. ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼ਿਆਮ ਦੀਵਾਨ, ਅਮਿਤ ਦੇਸਾਈ, ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਅਹਮਦੀ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਭਟਨਾਗਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਮਿਸ. ਨੰਦਿਨੀ ਗੋਰੇ, ਮਿਸ. ਰੂਬੀ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ, ਅਮਨ ਅਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਮਿਸ. ਤਾਹਿਰਾ ਕਰੰਜਾਵਾਲਾ, ਅਭਿਨਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਸਿਧਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ਸੱਚਦੇਵਾ, ਮਿਸ. ਗਰਿਮਾ ਸਿੰਘ, ਅਕਸ਼ੈ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਮੈਸਰਜ਼ ਕਰੰਜਾਵਾਲਾ & ਕੋ., ਆਯੁਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਨੁਜ ਪੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਮੈਸਰਜ਼ ਪੀਬੀਏ ਲੀਗਲ, ਮਿਸ. ਕੁਰਰਤੁਲੈਨ, ਬ੍ਰਜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਾਹ, ਮਿਸਿਜ਼ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਗੋਪਾਲ ਐਲਕਰ, ਕੰਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਨੀਸ਼ ਯਾਦਵ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੇਲ, ਹਰੀਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਪੀ. ਵੀ. ਯੋਗੇਸਵਰਨ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਾਹਿਦ ਕਾਰਿਮਜੀ, ਸੋਹਨ ਕਿੰਖਾਬਵਾਲਾ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਮਿਸ. ਐਨ ਮੈਥਿਊ, ਭਾਰਤ ਸੂਦ, ਮਿਸ. ਸ਼੍ਰਤੀ ਜੋਸ, ਪੀ. ਐਸ. ਸੁਧੀਰ, ਉਤਸਵ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਅਭਿਨੈ, ਮਿਸ. ਮਾਨਿਨੀ ਰਾਏ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸੱਚਦੇਵਾ, ਮਿਸ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਭੂਸ਼ਣ, ਮਿਸ. ਉੱਨਤੀ ਵਿਜੈ, ਪੂਰਨ ਚੰਦ ਰਾਏ, ਉਮੰਗ ਸ਼ੰਕਰ, ਮਾਇਕ ਕਸ਼ੀਰਸਾਗਰ, ਮਿਸ. ਅਨੁ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਮਿਸ. ਨੇਹਾ ਰਾਠੀ, ਐਲਿਸ ਰਾਜ, ਰਾਹੁਲ ਗੁਪਤਾ, ਅਰਜੁਨ ਗਾਰਗ, ਰੋਨਕ ਕਰਨਪੁਰੀਆ, ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਜੇ.

1. ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਛੱਡੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਇੰਦੌਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 5ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋ ਰਿਟ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) 12133 ਦੇ 2020 ਅਤੇ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12241-42 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰੀਟੀਜ਼) ਟ੍ਰੱਸਟ, ਇੰਦੌਰ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਖਾਸਗੀ ਟ੍ਰੱਸਟ') ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਟ੍ਰੱਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਉਕਤ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਹਨ। ਦੋ ਰਿਟ ਅਪੀਲਾਂ ਜੋ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11618 ਦੇ 2012 ਅਤੇ 5372 ਦੇ 2010 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟ੍ਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 92 ਦੇ 2014 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11618 ਦੇ 2012 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 135 ਦੇ 2014 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5372 ਦੇ 2010 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 21333 ਦੇ 2020 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਜਵਾਬਦੇਹ–ਸ੍ਰੀ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ

ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਵਿਵਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਵਜੋਂ। 30 ਅਕਤੂਬਰ 1948 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਨੇਮ" ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਗਵਾਲੀਅਰ, ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਾਲੀਅਰ, ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ (ਮੱਧ ਭਾਰਤ)। ਸਵਰਗੀ ਯਸ਼ਵੰਤਰਾਓ ਹੋਲਕਰ, ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਦਿ ਮਹਾਰਾਜਾ") ਉਕਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਜੋ ਏਕਤਾ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ, ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ, ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ (ਮੱਧ ਭਾਰਤ)। ਆਰਟੀਕਲ XII ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਸਕ ਹਰੇਕ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ (ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ) ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਗਵਾਲੀਅਰ, ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਮਾਲਵਾ)। ਆਰਟੀਕਲ XII ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਅਗਸਤ 1948 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਚੱਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਬਕਾਇਆ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਆਈਟਮ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਸਕ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਰਾਜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਨੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਆਰਟੀਕਲ XII ਦੇ. ਪਹਿਲੀ ਵਸਤੂ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਨਿੱਜੀ ਬਾਰੇ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਸੀ ਖਸਗੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ XII, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੈਨਨ, ਦ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ। 7 ਮਈ 1949 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੈਨਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ XII ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵਾ, ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ XII ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹੋਣ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। 6 ਮਈ 1949 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੈਨਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਨੱਥੀ। ਪੱਤਰ ਦੇ ਐਨਕਲਾਵਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਖਸਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੈਪਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਰਕਾਰ. ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦ ਦੀਵਾਰ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਰੇਗੀ 2,91,952/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ 91) ਦੀ ਰਕਮ ਅਲੱਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌ ਸੌ ਅਤੇ 52 ਕੇਵਲ) ਚੈਰਿਟੀ ਲਈ। ਧਨ - ਰਾਸ਼ੀ ਉਕਤ ਚੈਰਿਟੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਟਰੱਸਟ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਮਹਾਰਾਣੀ ਅਹਿਲਿਆ ਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਦਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਕਰੇਗਾ ਸਾਬਕਾ ਇੰਦੌਰ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣਗੇ। ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਸਰਕਾਰ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ. ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਟਰੱਸਟ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਟਰੱਸਟ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਗਠਨ ਅਜਿਹੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ.

4. ਇਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਟ੍ਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1951 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਪਬਲਿਕ ਟ੍ਰੱਸਟ ਐਕਟ') ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ। 26ਵੀਂ ਮਈ 1959 ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸਗੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਉਸ

ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਨੂੰਗੋ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜਦ ਕੀਤਾ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਾਨੂੰਗੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਲਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਟ੍ਰੱਸਟਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜਦ ਟ੍ਰੱਸਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 6ਵੀਂ ਜਨਵਰੀ 1959 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਨਾਮਜਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ

ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਬੀ ਐਂਡ ਆਰ), ਪਬਲਿਕ ਵਰਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਇੰਦੌਰ ਸਰਕਲ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ। ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਜੋ ਕਿ 1ਲਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 1959 ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਨਰਲ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। 14ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 14ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

5. ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਸੌਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ") ਦੀ ਦੀਦ 27ਵੀਂ ਜੂਨ 1962 ਨੂੰ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਹਰ ਹਾਈਨੈਸ ਮਹਾਰਾਣੀ ਉਸ਼ਾ ਦੇਵੀ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਸੈਟਲਰ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਏ. ਚਿਤਲੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਸੈਟਲਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਕਾਨੂੰਗੋ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਬੀ ਐਂਡ ਆਰ), ਪਬਲਿਕ ਵਰਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਇੰਦੌਰ ਨੇ ਵੀ ਸਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ 2,91,952 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਥਾਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1947-48 ਦੇ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆ ਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਚੈਰਿਟੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਕਤ ਅਨੁਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ, ਜੋ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਗ 'ਬੀ' ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

6. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 27ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ, ਛਤਰੀਆਂ ਆਦਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਾਰਡਨ ਦਫਤਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਅਲੰਪੁਰ ਟਰੱਸਟ (ਹੋਲਕਰ ਛਤਰੀਆਂ ਟਰੱਸਟ) ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਕਤ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਤਰਾਂ, ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ/ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

7. ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਲੇਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ। 18ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2012 ਨੂੰ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਮਿਤਰਾ ਮਹਾਜਨ ਵੱਲੋਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਧੀਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ

ਐਕਟ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। 23ਵੀਂ ਮਈ 2012 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ 20ਵੀਂ ਜੂਨ 2012 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਿਲੇਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ 5ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਲੇਖਣ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਲੇਖਣ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡ/ਜਮੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਵਿਲੇਖਣ ਰੋਕੇ ਜਾ ਸਕਣ।

8. ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 11618 ਆਫ 2012 ਸੀ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 5 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 28 ਨਵੰਬਰ 2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਮਿਤਰਾ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 5372 ਦੀ 2010) ਜੋ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ 3 ਦਸੰਬਰ 2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਰਿਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਜੋ ਕਿ ਰਿਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਖਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

9. ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਰਣੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(ਅ) ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੇਸਟ ਹੋਈਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ;NONE

(ਬ) ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸੋਧ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟ "ਬੀ" ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ;NONE

(ਸੀ) ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਖਣ ਅਵੈਧ ਸਨ;NONE

(ਦ) ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜਨਹਿਤ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇNONE

(ਈ) ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।NONE

ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 158 ਤੋਂ 166 ਵਿੱਚ, ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ: "158.

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਝੌਤੇ, ਟਰੱਸਟ ਦੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ, ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

159. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦਾ ਮਸਵਿਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ/ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੂਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

160. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਫੰਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ, ਜੋ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਗਬਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਵਹਾਏਗੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੈ।

161. ਉਪਰੋਕਤ ਕੰਮ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:— ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ।

162. ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਰਥਾਤ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 11234/2020, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਰਿਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖਜਾਨੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼, ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਬਖੂਬੀ ਜਾਂਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿੰਗ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਤੀਜਤਨ, ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।

163. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਹੈ।

164. ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 11234/2020 ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਿਲਿੰਦ ਫਡਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ।

165. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23-4-2014 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਕੋ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

166. ਨਤੀਜਤਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਰਾਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲੈਕਟਰ, ਹਰਿਦੁਆਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਇੰਦੌਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਕੁਸ਼ਾ ਘਾਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁੜ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਟੇਟ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਕਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਗੇ। ਕਲੈਕਟਰ, ਇੰਦੌਰ ਨੂੰ 5-11-2012 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਵੀ 30-11-2012 ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

10. ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ: ਏ.ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ 2020 ਦਾ ਨੰਬਰ 12133 ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ.12241-42। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਏ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਰਾਜ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸਨ - (ਏ) ਆਰਟੀਕਲ VI(1)(c) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ XII ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੇਮ; (ਬੀ) ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ; ਅਤੇ (C) ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਹਨ। ਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੈਰਿਟੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਦ ਮੁੱਖ ਸਪੁਰਦਗੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਮਿਤੀ 5 ਤਰੀਕ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ 2012, ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ 8 ਮਾਰਚ 1972 ਦੀ ਡੀਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੂਚੀ। ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਤੌਰ ਖਸਖਸ ਟਰੱਸਟ ਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਰਾਜ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ, ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਏ. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼। ਉਹ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ 246 ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਹੀ ਹਨ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਐਕਟ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਜੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨ ਅੰਜੁਮਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਹੂ ਬਨਾਮ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ/ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ Anr.1 ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ

11. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਨਫਾਜ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੇਵਲ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ 2012 ਨੂੰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 2 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 2 ਨਵੰਬਰ 2012 ਦੀ ਕਹੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ 5 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਪਾਸੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਟਰੱਸਟ '2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 104 ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ 5 ਨਵੰਬਰ 2012 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

12. ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਿਆਂ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੱਤਰ-ਵਹਾਰ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਦੀਦ 8 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਸਹਾਇਕ ਦੀਦ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਹੋਲਕਰ ਬਾੜਾ ਕਹਾਣੀਆ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾੜਾ ਜੋ ਕੇਵਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਚਾਰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਦੀਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੁਸ਼ਾ ਘਾਟ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਚੀ ਗਈ ਬਾੜਾ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਮਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕੋਰਪਸ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2009 ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਕਰੀ ਦੀਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ 2012 ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹੀ ਲਾਗੂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 5 ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 5 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ 10 ਅਗਸਤ 1971 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਲੇਖਣ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

13. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਅਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਲੇਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 13ਵੀਂ ਜੂਨ 1969 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਵਿਲੇਖਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਹੋਲਕਰ ਬਾੜਾ ਦੇ ਸੌਦੇ 2009 ਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸੁਪੁਰਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ, ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ 5ਵੇਂ ਨਵੰਬਰ 2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ

14. ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਡਾਇਰੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਹੋਲਕਰ ਬਾਡਾ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ 2020 ਦਾ ਨੰਬਰ 22151 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਜ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਸੂਰ. ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਫਾਈਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ/ਪੀਆਈਐਲ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਤੀ 24 ਮਈ 2018। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਸੇਲ ਡੀਡਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਕਮ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ. ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਖਰੀਦਦਾਰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਲਕਰ ਬਾਡਾ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁਸ਼ਾ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਲਕਰ ਬਾਡਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ।

15. ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 5ਵੇਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੂਨ 2008 ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਸੌਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

16. ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ 2020 ਦੇ I.A.No.124266 ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ/ਦਖਲਕਾਰ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ 2020 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12241-42 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਸੀ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਰਲੇਖ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕੇਂਦਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੈਨਨ ਦੁਆਰਾ ਨੇਮ ਦਾ XII ਸਰਕਾਰ. 6 ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਨੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹੀ ਫੜ ਲਿਆ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਲਈ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ ਖਸਗੀ ਸਮੇਤ ਚੈਰਿਟੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸੰਪਤੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਕੋਲ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਹੋਲਕਰ ਬਾਡਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ 23 ਅਗਸਤ 2007 ਨੂੰ, ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ, ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ. ਮਤੇ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਅਟਾਰਨੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਪਤੀ ਦੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਏ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਹ 13370 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ। ਕੁਸ਼ਾ ਘਾਟ ਵਿਖੇ, ਹਰਿਦੁਆਰ. ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ ਵਿਚ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਚਲਾਇਆ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਕਤ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਰੁੱਧ ਕੁਮਾਰ। ਚਾਰ ਸੇਲ ਡੀਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨਿਰੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨਿਰੁਧ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੇਲ ਡੀਡ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੰਸਦ ਦੇ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸਕੱਤਰ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੁਲੈਕਟਰ.

17. ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਜੀਕਰਤਾ – ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਦੇ ਸਥਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਐਤਰਾਜ਼ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਰਜੀਕਰਤਾ – ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ 2019 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪਕਰਤਾ – ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਲ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਰਜੀਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਸਾਥੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਲਈ ਆਈ.ਏ. ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਅਰਜੀ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ – ਰਿਚਰਡ ਹੋਲਕਰ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 74790 ਦੇ 2021 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12241-42 ਦੇ 2020 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਵਾਡਾ' ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ 7ਵੀਂ ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

19. ਹਸਤਕਸ਼ੀਆਂ/ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 7103 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 12133 ਦੇ 2020 ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 2,91,952 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਆਮਦਨ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ

20. ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਵਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਹੀ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸੀ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੈਪਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਿਛਲੀ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ 1973 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 15 ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਖਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ. ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ XII ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ 13 ਜੂਨ 1969 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੱਤਰ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਸੀ. ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟ੍ਰਸਟ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਲਗਾਵ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਸਨ ਟਰੱਸਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 28ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ, ਗਣਪਤੀ ਮੰਦਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ 1800 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ 30 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ 720 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ

ਵਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ, ਇਸ ਲਈ, ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਚੁਕੌਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

22. ਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:-

a. ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ?

b. ਕੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

c. ਕੀ 08ਵੀਂ ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਦਾਤੇ ਗਏ ਸੁਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਹੈ? d. ਕੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਨੁਸਾਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ?

e. ਕੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 5ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ?

f. ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਗਬਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਖਾ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸੀ? ਅਤੇ

g. ਕੀ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਯੋਗ ਸਨ?

ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਅ)

23. ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ 246 ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਨੂੰ "ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਲੇਖ XII ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"(1) ਹਰੇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਾ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ (ਰਾਜ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ) ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਉਹ 1948 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਜਿਹੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਇੰਵੈਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਈਟਮ ਦੇ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੰਪਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਦੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ 1949 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

24. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਇੰਵੈਂਟਰੀ ਬਣਾਈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਲੇਖ XII ਦੇ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੇਨਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੇਨਨ ਦੁਆਰਾ 6ਵੀਂ ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖ XII ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਇੰਵੈਂਟਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖ ਹੈ ਕਿ ਅਨੈਕਸ 'ਅ' ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਅਨੈਕਸ 'ਅ' ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੇਨਨ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਵੈਂਟਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੰਲਗਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸੰਲਗਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਉਸ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤ ਰਾਵ ਹੋਲਕਰ,

ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ,

ਇੰਦੌਰ

ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤ ਰਾਵ ਹੋਲਕਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸਗੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵੇ ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ

ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸਗੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਦਾ ਲਈ 'ਲੈਪਸ' ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ:-

(1) ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 2,91,952/- ਰੁਪਏ (ਰੁਪਏ ਦੋ ਲੱਖ, ਨੱਬੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌ ਸੌ ਬਾਵਨ ਹੀ), ਜੋ ਕਿ 1947-48 ਦੇ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਰੱਖੇਗੀ। ਇਹ ਰਕਮ ਫੰਡਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਸਮੇਤ ਹਰ ਹਾਈਨੈਸ ਮਹਾਰ ਅਹਿਲਿਆ ਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਦੀਆਂ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਟਰੱਸਟ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੋਣਗੇ:

1. ਇੰਦੌਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

2. ਰਾਜਾ ਦੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦੇ।

3. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦਾ।

4. ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦੇ।

ਨੋਟ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਸਾਮਾਨਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸਗੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੰਪਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਅਹਿਲਿਆਦੇਵੀ ਹੋਲਕਰ ਦੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦੌਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਪੰਜ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਦੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ।

26. ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (3) ਨੇਮ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ XII ਦੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਖਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। 1975 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 15 ਏ ਹੋਲਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਲਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸਨ। ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਕਿਹਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“6. ਪੈਰਾ 6 ਦਾ ਜਵਾਬ:

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਹੋਲਕਰ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਤੋਂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਦੇਰ ਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾਮਾਉਂਟ ਪਾਵਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮਲਹਾਰਰਾਵ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀਮੰਤ ਹੋਲਕਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸੁਭੇਦਾਰ ਹਾਸਲ, ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਦੇ ਦੇਰ ਉੱਚਤਾ ਸਮੇਤ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਗੌਤਮਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਸੁਭੇਦਾਰ ਮਲਹਾਰਰਾਵ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਲੱਗ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ “ਖਾਸਗੀ” ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਧਰਮਾਰਥ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਸਾਲ 1904 ਵਿੱਚ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੋਵੈਨੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਏਕੀਕਰਣ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਧਰਮਾਰਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਚੈਰਿਟੀ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸੈਟਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨਕਦ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟ੍ਰੱਸਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਟ੍ਰੱਸਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਬਲਿਕ ਟ੍ਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਟ੍ਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟ੍ਰੱਸਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੀ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਨੁਲਗਨਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਬੀ’ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29.2 ਅਤੇ 29.3 ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:-

"29.2 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਵੈਨੈਂਟ ਅਧੀਨ 1948 ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਉਹ ਧਰਮਾਰਥ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਆਲੰਪੁਰ (ਸੁਭੇਦਾਰ ਮਲਹਾਰਰਾਵ ਹੋਲਕਰ ਛਤਰੀ) ਟ੍ਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਧਰਮਾਰਥ 1950 ਤੱਕ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ 1956 ਤੱਕ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਾਰਟ 5 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 1962 ਦੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋ ਟ੍ਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਵੈਨੈਂਟ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ VI:2 (ਸੀ) ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਰਮਾਰਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।

29.3 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਟਰੱਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾ ਸਮਾਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਸ ਦੇਰ ਸਰਦਾਰੀ ਉੱਚਤਾ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਸ ਦੇਰ ਸਰਦਾਰੀ ਉੱਚਤਾ ਵਿੱਚ 1940 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾਏ। ਬਦਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ ਜੋ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 47 ਅਧੀਨ ਸਮਾਏ ਗਏ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਫਿਰ ਪੈਰਾ 29.4 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“29.4 ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਸਟਿੰਗ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਰਾਜ ਦੇ ਕੰਮ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

“5.1. ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਜੋ 27.06.1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਿਵਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ [ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਐਨੈਕਸਚਰ ਪੀ-2 ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਲਕਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਟਰੇਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1761 ਏ.ਡੀ. ਤੋਂ 1948 ਏ.ਡੀ. ਤੱਕ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਾਜ (ਭਾਵ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਹੋਲਕਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਵਦੰਤੀ ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆ ਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾਪੂਰਵਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ। ਚੂੰਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਖਾਸਗੀ" ਜਾਂ 'ਨਿੱਜੀ' ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਰਾਜ' ਅਤੇ 'ਨਿੱਜੀ' ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਫੰਡ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਜਟ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਦਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

29. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5.2 ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

5.2 ਚੈਰਿਟੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (3), (5), (12), (15) ਅਤੇ (17)। (ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਗ P-2 ਦੇਖੋ)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੋਲਕਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਈ ਮੰਦਰ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਘਾਟ ਆਦਿ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਥੇ ਸਨ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੋ ਖਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਰਹੀ ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ 1962 ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸ ਮੰਦਰਾਂ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਘਾਟਾਂ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ, ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੂਚੀ/ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਡੀਡ. ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸਹਾਇਤਾ, ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਆਫੀ ਵਿਭਾਗ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦਾ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰਲੇਵਾਂ ਸੀ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਬਜਟ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਗਭਗ 2.91 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਕੀ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੈਰਿਟੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦਾਨੀਆਂ ਸਨ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਹੋਲਕਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਖਸਗੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋਲਕਰ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਵਾਹਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸੌਂਪਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਮਰਹੂਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਯਸ਼ਵੰਤ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. 23 ਜੂਨ 1969 ਨੂੰ, ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਕਤ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਰਮਾਰਥ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਲਕਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਵਿਲੀਨੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਰਮਾਰਥ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 16 ਜੁਲਾਈ 1962 ਨੂੰ ਇਹ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਲੌਜ਼ (3) ਦੀ ਧਾਰਾ XII ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ/ਧਰਮਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਟਰੱਸਟੀ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੱਧ ਹਨ।

31. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਵੈਨੈਂਟ ਦੇ ਲੇਖ XII ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

32. 6 ਜਨਵਰੀ 1959 ਨੂੰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਬੀ&ਆਰ),

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਡੀ., ਇੰਦੌਰ ਸਰਕਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਜੋਂ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 06 ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਮੇਨਨ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੰਲਗਨਕ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1959 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕੇ। 14 ਨਵੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਡੀਡ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਮਕਾਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਵੈਨੈਂਟ ਦੇ ਲੇਖ XII ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਡੀਡ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਟਰੱਸਟ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 5 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

"3. ਸੈਟਲਰ ਇੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

xxx

xxx

5. ਟਰੱਸਟੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ, ਮੁਨਾਫ਼ਾ, ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਮਦਨ ਰਾਹੀਂ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਗੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਮੁੜ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"(7). ਟਰੱਸਟੀ ਹਰ ਸਾਲ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਬਜਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਰਕਸ਼ਣ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਰਕਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਧਾਰਾ (14) ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. 16 ਜੁਲਾਈ 1962 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਅਲੰਪੁਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 27 ਜੁਲਾਈ 1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 27.07.1962

ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਲਈ ਸੰਚਾਰ

ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ, ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ।

ਇੰਦੌਰ
(ਮਾਫੀ ਸੈਕਸ਼ਨ)

ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਠਨ ਕਾਰਨ, ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਤਾ ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, “ਛਤਰੀਆਂ”, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਾਫੀ ਦਫਤਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ। ਹੁਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ (ਮਹਾਰਾਣੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਚੈਰੀਟੀਜ਼ ਟਰੱਸਟ) ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਆਲਮਪੁਰ ਟਰੱਸਟ (ਹੋਲਕਰ ਛਤਰੀਆਂ ਟਰੱਸਟ), ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਤਰਾਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਕਤ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, “ਛਤਰੀਆਂ”, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ, ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 16.07.1962 ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2273)
ਐਮ. ਪੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ”
(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ ‘ਬੀ’ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸਨ, ਉਸ ਦੇ ਗਠਨ ਉੱਤੇ ਸਵੈ-ਚਾਲਿਤ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 2012 ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ ‘ਬੀ’ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਟਰੱਸਟ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 16ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ 1962 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ ‘ਬੀ’ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹਨ।

ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਬੀ)

34. ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 6ਵੀਂ ਮਈ 1949 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਕੇ. ਮੇਨਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸੰਲਗਨਕ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਲਗਨਕ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸਗੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ... ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਸਾਮਾਨਿਆ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਏ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ 1951 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀ ਉੱਪ-ਧਾਰਾ (4) ਇੱਕ

ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ. – ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ,

(1).....;

(2).....;

(3).....;

(4) "ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਟਰੱਸਟ ਜੋ ਕਿ ਪਬਲਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਦਰ, ਇੱਕ ਮੱਠ, ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ, ਇੱਕ ਚਰਚ, ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਐਂਡੋਵਮੈਂਟ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(5).....;

....."

35. ਟਰੱਸਟ ਦੀਡ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਐਂਡੋਵਮੈਂਟਸ। ਟਰੱਸਟ ਦੀਡ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਡੋਵਮੈਂਟਸ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮੰਦਰ, ਅੰਨ ਛਤਰਾਸ, ਪੀਰਸਥਾਨ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ। ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਭਾਗ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਂਡੋਵਮੈਂਟਸ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਜੋ ਪਬਲਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਅਧੀਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

"3 ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ [ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਬਚਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਐਤਰਾਜ਼ ਵੈਧ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

37. ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"36. ਛੋਟ.–

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ–

(a) ਕੋਈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

(b) ਕੋਈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਿਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(c) ਕੋਈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 (29 ਦਾ 1954) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

38. ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਧਾਰਾ (ਏ) ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਚੈਪਟਰ V ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) 36 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਸਖਸ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ. ਖਸਖਸ ਟਰੱਸਟ ਦੇ 6 ਟਰੱਸਟੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ. ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਦੋ ਟਰੱਸਟੀ ਹਨ ਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ। ਨਾ ਹੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 6 ਮਈ 1949 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਦੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੋ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਸਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਟਰੱਸਟੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਖਸਖਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਰੋਸਾ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਅਪਵਾਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ।

39. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 36 ਦੀਆਂ ਉੱਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਸੀ) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

(ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਡੀ)

40. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ 10ਵੀਂ ਅਗਸਤ 1971 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਕ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ [ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

36, ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਲਾਗੂ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

“14. ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਆਦਿ, ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ।-(1) ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ –

(ਅ) ਕੋਈ ਵੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਗਿਰਵੀ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਦਾਨ; ਅਤੇ

(ਬ) ਕ□ਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕੋਈ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕ□ਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕੋਈ ਲੀਜ਼;

ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ 21 ਅਗਸਤ 1997 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਵੇਚਣ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਛੱਡ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19063 ਦੇ 2021 ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ। 16 ਅਕਤੂਬਰ 1997 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵੱਲੋਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪਤੀ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਟਰੱਸਟੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਤੋਂ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

41. ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਮਿਤੀ ਦੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ 08 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ ਐਕਟ. ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਪਰ, ਇਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਤੇ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ XII ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੇਮ. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸੀ ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਸਗੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਖੁਦ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 14 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਜੋ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਕੇਵਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦਾ 14. ਇਸ ਲਈ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਡੀਡ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ. ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹੀ

42. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਫਿਦੂਸੀਅਰੀ ਕਪੈਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰ, ਘਾਟ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਲੇਖਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀਆ ਉਪਭੋਕਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਲੇਖਣ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੀ ਵੇਚਣਾ ਬੰਧਨਕਾਰਕ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਉਦਮ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਵ ਕੀਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇ। ਕੇਵਲ ਜੇਕਰ ਵਿਲੇਖਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

43. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 14 ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਗਿਰਵੀ ਜਾਂ ਦਾਨ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ।

44. 'ਪਾਰਸੀ ਜ਼ੋਰੋਸਟ੍ਰੀਅਨ ਅੰਜੁਮਨ, ਮਹੂ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਧਾਰਾ 36 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਲੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 22 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"22. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ, (ਅ) “ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਗਿਰਵੀ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਜਾਂ ਦਾਨ” ਜਾਂ (ਬ) “ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੀਜ਼।” ਜੇ ਧਾਰਾ 14(1) ਇੱਥੇ ਰੁਕ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਮਾਂ (ਵਿਕਰੀ, ਦਾਨ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, ਗਿਰਵੀ ਆਦਿ, ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦੀ ਲੀਜ਼ਾਂ) 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰੋਕ, ਅਰਥਾਤ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਧਾਰਾ 14(2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ “ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ” ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨਤਾ, ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 14(2) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਦਰਭ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਵਰਤਣਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ (ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ) ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ "ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਜਾਂ ਇਸ (ਅਰਥਾਤ ਐਮ.ਪੀ. ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼" ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ, ਬਲਕਿ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ "ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ", ਜਾਂ "ਇਸ (ਅਰਥਾਤ ਐਮ.ਪੀ. ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼" 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਟੈਂਡਰ ਰਾਹੀਂ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ।

45. ਧਾਰਾ 14 ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਧਨ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਧਰਮਾਰਥ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਦਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਕਦ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇਸਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਫਿਦਾਇਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਵਿਲੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯੰਤਰਣ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚੈਰਿਟੀ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਿਟਰਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਲੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਗਬਨ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਗਬਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਵਿਲੀਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੀਨਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ, ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਲੀਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੀਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਰਥਕਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਲੀਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

46. ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ V ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾਵਾਂ 17, 22 ਅਤੇ 23 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:-

"17. ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ, ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ - (1) ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਆਡਿਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਆਡੀਟਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾਵਾਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਖਰਚ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਚੂਕ ਜਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਖਰਚ, ਅਸਫਲਤਾ, ਚੂਕ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

22. ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ.--ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ,–

(a) ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ;

(b) ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਖਾਤੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ।" ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ।

(ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਟਰਨ, ਬਿਆਨ, ਖਾਤਾ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ, ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ।

23. ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। – (1) ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਖਾਮੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰੰਤ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ, ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ –

(ਅ) ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ;

(ਬ) ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ;

(ਸੀ) ਕੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ;

(ਦ) ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 17 ਅਨੁਸਾਰ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਖਾਮੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 24 ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 23 ਅਤੇ 24 ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਰਾਜਸਵ ਵਜੋਂ ਵਸੂਲਯੋਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਤੋਂ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

47. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਕ ਉੱਚਿਤ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 26 ਅਤੇ 27 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:-

"26. ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ।-(1) ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, –

(a) ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ:
(b)ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ; ਜਾਂ
(c)ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ;

ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਟਰੱਸਟੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ।

27. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ- (1) ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਣ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ:-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ;

(b) ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ;

(c) ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਵੰਟਿਤ ਕਰਨਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ;

(d) ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ;

(e) ਉਸ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਧਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਮੂਲ ਮੰਸ਼ਾ ਜਾਂ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ;

(f) ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।

(3) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (ਵੀ ਆਫ 1908) ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਟਰੱਸਟ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

48. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਤਕਰਨ, ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਤਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

49. ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਭਾਜਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਨਹਿੱਤ ਯਾਚਿਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੰਡੇਮਸ ਦੀ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਜਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਸੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਤਕਰਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਤਕਰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਰਕਮ ਦਾ

ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰੇ। ਉਹ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ (2) ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਅਤਾ
(ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਈ)

50. ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, 24 ਮਈ 2012 ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ 2 ਨਵੰਬਰ 2012 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਐਫ)

51. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਨਸ ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਨਾਮੇ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗਬਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਣਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤਾਰਕਿਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀਤਾ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ – ਜੀ)

52. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੈਲੇਂਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੇ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਟਰੱਸਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਰੇ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੱਸਟੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਸੀ. ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਉਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਮਾਪਤੀ ਭਾਗ

53. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਿ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਲੇਨਾਮਾ ਉਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੈਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

54. ਆਈ.ਏ.ਨੰਬਰ 124266 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

55. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19063 ਦੇ 2021 ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ 1997 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਲੇਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

56. ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:- ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਸਗੀ (ਦੇਵੀ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼) ਟਰੱਸਟ, ਇੰਦੌਰ, ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ, 1951 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ;

ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਉਕਤ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਉਕਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਲੇਖਣ ਕੇਵਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 08ਵੀਂ ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੁਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀਦ ਵੈਧ ਹੈ। ਪਰ, ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਿਲੇਖਣ ਕੇਵਲ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ;

ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਵਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ;

ਅਸੀਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਲੇਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ। ਧਾਰਾ 23

ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਖਣਾਂ ਕਾਰਨ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਸਗੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਰਕਮ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟਿਡ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਪਰੰਤੂ, ਸ੍ਰੀ ਗਜਾਨਨ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਸਥਾਨ – ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਧਨੈਤਕਰ [ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਲੇਖਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 19063 ਦੇ 2021 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਕਾਰਡ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਇਕ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਲੇਖਣ 16ਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ 1997 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟਸ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ;

i. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਭਾਜਨ ਪੀਠ ਦਾ ਚੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 28ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

j. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਮਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਇਰਮ ਜਾਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate